

Piotr Durbajło

Sieć Łączności Rządowej

Pojawienie się Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie szczegółowych zasad wykonywania działalności telekomunikacyjnej w Sieci Łączności Rządowej, zwanej dalej „SŁR” i omówienie regulacji prawnych w tym zakresie w kontekście współdziałania Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji – to istotny wkład w przygotowania Polski do objęcia przewodnictwa w Radzie Unii Europejskiej. Rozporządzenie SŁR stanowi wykonanie upoważnienia ustawowego, o którym mowa w art. 5 ust. 4 *Ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. Prawo telekomunikacyjne* (Dz.U. Nr 171, poz. 1800, z późn. zm.).

Wejście w życie nowych rozwiązań prawnych pozwoliło, po kilku latach braku stosownej regulacji, na uporządkowanie funkcjonowania systemów wchodzących w skład Sieci Łączności Rządowej. Ponadto, stworzyło warunki organizacyjno-techniczne do rozbudowy i modernizacji oraz prawidłowej eksploatacji i utrzymania istniejących systemów, a także do realizacji całkowicie nowych usług telekomunikacyjnych przygotowanych przez Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego, opartych na protokole IP i zaawansowanym szyfrowaniu zapewniającym mobilność abonentom.

Wprowadzenie przedmiotowego rozporządzenia było sprawą pilną i istotną z uwagi na zbliżające się przewodnictwo Polski w Radzie Unii Europejskiej i konieczność zapewnienia profesjonalnej, niezawodnej łączności dla potrzeb obsługi prezydencji i prawidłowego funkcjonowania państwa.

Dotychczas obowiązujące przepisy, tj. *Zarządzenie 075/91 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 1 sierpnia 1991 r. w sprawie zasad organizacji i korzystania z łączności rządowej*, które regulowało kwestie związane z funkcjonowaniem SŁR, utraciły moc na podstawie art. 90, w związku z art. 89 ust. 1 *Ustawy z dnia 22 stycznia 1999 r. o ochronie informacji niejawnych* (Dz.U. z 2005 r. Nr 196, poz. 1631, z późn. zm.). Ponadto, kwestie prowadzenia działalności telekomunikacyjnej w zakresie łączności rządowej uregulowane były częściowo w *Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 4 lutego 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków wykonywania działalności telekomunikacyjnej i używania urządzeń radiowych przez jednostki organizacyjne podległe i nadzorowane przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych* (Dz.U. Nr 35, poz. 307), które również utraciło moc obowiązującą.

Z powyższego wynika, że konieczne było pilne wprowadzenie aktualnej regulacji prawnej, tym bardziej że stare przepisy były tworzone w okresie o zupełnie innym zaawansowaniu technologicznym i przy innych oczekiwaniach ze strony administracji państwowej. W ostatnim czasie coraz większe znaczenie zyskuje na przykład mobilność użytkownika i zapewnienie mu bezpiecznych usług nie tylko głosowych, ale także takich, jak poczta e-mail, elektroniczny kalendarz czy obieg dokumentów. W związku z powyższym, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji przy współpracy z Agencją Bezpieczeństwa Wewnętrznego przygotowało projekt rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów wynikający z zapisu art. 4 pkt 2 *Ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. Prawo telekomunikacyjne*, w zakresie wskazującym właściwości organów i jednostek organizacyjnych podległych i nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych dotyczące eksploatacji sieci telekomu-

nikacyjnych dla potrzeb Kancelarii Prezydenta, Kancelarii Sejmu, Kancelarii Senatu i administracji rządowej. Przy czym, co wymaga podkreślenia, z uwagi na oczekiwania wyżej wymienionych użytkowników SŁR odnośnie funkcjonalności, tj. mobilności i równoczesnego przekazu danych przy zachowaniu niejawności, część zadań wprowadzona rozporządzeniem została powierzona do realizacji Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego.

Wskazanie Szefa ABW jako organizatora części niejawnej sieci łączności rządowej (SŁR-N) wynika wprost z jego ustawowej kompetencji w zakresie ochrony informacji niejawnych oraz z potencjału merytorycznego, jakim Agencja dysponuje w dziedzinie zaawansowanych technologii teleinformatycznych. Przedmiotowe rozporządzenie było poddane także uzgodnieniom międzyresortowym. Uregulowano w nim kwestie dotyczące istniejącej już SŁR. W tym celu sporządzono zapisy prawne dotyczące w szczególności: kompetencji organów administracji rządowej odnośnie wykorzystywania tego typu sieci, procedur jej wykorzystywania, a także innych istotnych aspektów jej funkcjonowania. Jednym z najważniejszych założeń rozporządzenia było wskazanie podmiotów odpowiedzialnych za właściwe funkcjonowanie SŁR oraz określenie zakresu tej odpowiedzialności. W § 5 ust. 1 wskazano ministra właściwego do spraw wewnętrznych jako operatora SŁR oraz określono jego uprawnienia i obowiązki (w §§ 6 - 11 i 15). Z kolei w § 5 ust. 2 wskazano, że organizatorem systemu jawnego SŁR jest Komendant Główny Policji. Jego obowiązki zostały określone w §§ 5 ust. 3 i 4, 6 ust. 2, 7 ust. 2, 11 ust. 1, 12 i 14, oraz 17 ust. 2 i 3. Z uwagi na wprowadzenie i zdefiniowanie obszaru niejawnego SŁR wprowadzono natomiast zapisy, iż organizatorem wydzielonego systemu niejawnego SŁR-N, zgodnie z § 5 ust. 5 rozporządzenia, jest Szef ABW (jego kompetencje określono w §§ 5 ust. 5 i 6, 6 ust. 2 i 3, 7 ust. 3, 11 ust. 2, 12 ust. 2 i 17 ust. 3).

Ze względu na szczególny charakter SŁR określono również osoby, które mogą pełnić funkcje związane z organizacją i utrzymaniem sieci i systemów wchodzących w jej skład. Osobami tymi są: administrator SŁR, administrator systemu niejawnego SŁR-N, inspektor bezpieczeństwa teleinformatycznego systemu niejawnego SŁR-N, administrator materiałów kryptograficznych oraz osoby odpowiedzialne za prawidłowe funkcjonowanie, utrzymanie i eksploatację poszczególnych systemów SŁR (§ 6 wspomnianego rozporządzenia). Doprecyzowane zostały także kwestie związane z finansowaniem, rozbudową, modernizacją i eksploatacją poszczególnych systemów wchodzących w skład tej sieci (§ 7).

Należy zaznaczyć, iż przepisy zamieszczone w omawianym rozporządzeniu w pełni uwzględniają aktualnie funkcjonującą SŁR i jej rozbudowę przez Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego o nowe funkcjonalności. W związku z tym, w §§ 4 ust. 2 - 4 oraz 18 wskazani zostali użytkownicy, którzy aktualnie korzystają z usług świadczonych przez tę sieć i z mocy prawa mogą uzyskać dostęp do nowych funkcjonalności jeszcze przed objęciem przez Polskę prezydencji w UE. Podkreślenia wymaga fakt, że w przypadku zaistnienia potrzeby podłączenia do SŁR nowych użytkowników – będzie to możliwe na podstawie §§ 4 ust. 3 i 4 oraz 8 po uzyskaniu zgody ministra właściwego do spraw wewnętrznych, a także – w przypadku części niejawnej systemu – Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego.

Prawne uregulowanie powyższych kwestii jest niezmiernie ważne, gdyż SŁR pełni istotną rolę w zapewnianiu zarówno bieżącej łączności, o czym wspomiano wcześniej, Kancelarii Prezydenta, Kancelarii Sejmu, Kancelarii Senatu, administracji rządowej oraz innych podmiotów, jak i łączności w sytuacjach kryzysowych.

Jak wynika z powyższego, przedmiotowe rozporządzenie :

- precyzyjnie określa kompetencje organów administracji rządowej, tj. wskazuje kto i w jakim zakresie odpowiada za łączność telekomunikacyjną, administrowanie, eksploatację i utrzymanie sieci w ŚLR;
- definiuje zakres stosowania ŚLR, gdyż reguluje przepisy dotyczące stosowania systemów tej sieci w administracji rządowej, użytkownika telekomunikacyjnych urządzeń końcowych, korzystania z usług oraz uprawnień użytkowników;
- określa procedury dotyczące podłączania i odłączania użytkowników ŚLR (tj. precyzuje kto i na jakich zasadach może być jej użytkownikiem).

Kolejnym niezwykle ważnym dla prawidłowego funkcjonowania ŚLR elementem uregulowanym w rozporządzeniu jest pojemność systemu. Dlatego też, w § 13 ust. 2 wprowadzony został zapis stanowiący o tym, że system ten powinien zostać tak zaprojektowany, aby umożliwić obsługę określonej liczby użytkowników. Dzięki temu nie wystąpi sytuacja, w której liczba użytkowników dostosowywana będzie do pojemności systemu. W związku z powyższym, nie ma zagrożenia, iż operator ŚLR odmówi dostępu nowemu podmiotowi wnioskującemu o podłączenie do sieci ze względu na zbyt dużą liczbę użytkowników.

Należy podkreślić, że ŚLR jest przeznaczona dla osób, które upoważnione są do przekazywania informacji jawnych i niejawnych z tytułu wykonywanych zadań służbowych na kierowniczych stanowiskach w państwie lub w naczelnym, centralnym i terenowym organach administracji publicznej.

System niejawny ŚLR jest przedmiotem modernizacji, co w wyniku wieloetapowego procesu przystosowywania do wymogów określonych w *Ustawie o ochronie informacji niejawnych oraz Rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 25 sierpnia 2005 roku w sprawie podstawowych wymagań bezpieczeństwa teleinformatycznego* (Dz.U. Nr 171, poz. 1433) pozwoli na uzyskanie statusu umożliwiającego wytwarzanie, przetwarzanie, przechowywanie i przekazywanie informacji niejawnych.

W związku z powyższym określono, iż dokumentacja dotycząca bezpieczeństwa zostanie opracowana nie tylko dla wydzielonego systemu ŚLR-N, ale i dla całej sieci łączności rządowej. Czas przeznaczony na opracowanie dokumentacji, zgodnie z wymogami określonymi w przepisach o ochronie informacji niejawnych, i skierowanie jej do zatwierdzenia przez Szefa ABW – organizatora ŚLR-N – został określony na 90 dni od daty wejścia w życie rozporządzenia. Konsekwencją tych działań będzie przedstawienie dokumentacji bezpieczeństwa do zatwierdzenia Szefowi ABW, po uprzednim uzyskaniu akredytacji ŚLR i jej systemu niejawnego, czyli po uzyskaniu zgody na przetwarzanie informacji niejawnych o klauzuli „tajne” włącznie.

Istotny przy tym jest zapis, iż w celu umożliwienia dostosowania do wymogów rozporządzenia przez dotychczasowych użytkowników istniejących wewnątrz budynków instalacji ŚLR, w projekcie rozporządzenia przewidziany został okres przejściowy, pozwalający na dokonanie wymaganych modernizacji zgodnie z warunkami technicznymi określonymi w dokumentacji bezpieczeństwa sieci. Mając na względzie postulaty zgłaszane przez obecnych użytkowników ŚLR, termin ten został wyznaczony na koniec 2012 roku.

Ostatnią kwestią regulowaną przez omawiane rozporządzenie jest sprawa finansowania ŚLR. Ze względu na strukturę oraz zasady funkcjonowania tego typu sieci, w tym części jawnej, niejawnej, mobilnej i stacjonarnej, trudno jest określić dokładne koszty wprowadzanych rozwiązań. W przypadku utrzymania i eksploatacji ŚLR, w której skład wchodzi systemy wymienione w § 3, na podstawie analizy z lat poprzednich szacuje się, iż wynosić będą ok. 5 mln. złotych.

Podsumowując należy stwierdzić, że rozporządzenie, o którym mowa wyżej, po raz pierwszy w sposób spójny i kompleksowy reguluje kwestie łączności specjalnej dla organów państwa. Wprowadzenie tego aktu pozwoliło zdefiniować w sferach organizacyjnej, technicznej, prawnej oraz bezpieczeństwa sieć łączności rządowej dla osób i podmiotów kierujących państwem i dbających o jego bezpieczeństwo. Zapewniono także kompleksowość świadczonych usług, począwszy od telefonii stacjonarnej, poprzez wideokonferencję aż do telefonii mobilnej i usług biznesowych w trybie transmisji danych. Przy czym, zapewniono także mechanizmy bezpieczeństwa gwarantujące niejawność i niezawodność przekazu informacji.

ABSTRACT

The present article is focused on the Decree of the Prime Minister concerning Government Communications System. The Decree's entry into force was particularly important due to the forthcoming Polish presidency of the Council of the European Union and the need to ensure professional and reliable communications system for effective coping with the requirements concerning the presidency, as well as ensuring the proper functioning of the State.